

HAAPASENNOTKON LUONTOSELVITYS

Parkanon kaupunki on kaavoittamassa koulukeskuksen pohjoispuolista aluetta Vaasantien ja Parkanontien väliseltä alueelta. Keskusta-alueen osayleiskaavassa alue on osoitettu pääosin asumiseen. Alueen luoteis- ja pohjoisosaan on merkitty liito-oravan elinympäristö (s-1) ja lisäksi alueen läpi on osoitettu kevyen liikenteen yhteystarve ja viheryhteystarpeet pohjoiseen ja itään.

Osa kaavoitettavasta alueesta on myös asemakaavoitettu. Alueelle on osoitettu opetustoimintaa palvelevan (YO-1) ja yleisten rakennusten korttelialueen (Y-1) lisäksi erillispientalojen korttelialue (AO) ja Heponiitty-nimisiä lähivirkistysalueita (VL). Keskiosat alueesta on kaavoittamatta.

Pinnanmuodoiltaan kaavoitettava alue on vaihtelevaa. Pienellä alueella korkeuserot ovat parinkymmenen metrin luokkaa. Notkelmissa on noro- ja ojapainanteita ja puromaiseksi norot yhtyvät alueen koillisosassa laskien Viinikanjokeen.

Alueella suoritettiin liito-oravakartoitus 13.4.2021 ja kasvillisuuskartoitus 11.6.2021 alueen kaavoituksen päivityksen tarpeisiin.

Alueen luonnosta

Rakennuksia lukuun ottamatta kaavoitettava alue on pääosin talousmetsää. Metsät ovat harvahiokoja tuoreita ja lehtomaisia kankaita. Tiheämpää nuorta sekametsää on vain luoteisosassa niittymäisen pulkkamäen pohjoispuolella. Puusto on kauttaaltaan suhteellisen nuorta ja vanhempaa metsää on vain länsiosan kuusikossa Vaasantien varrella. Pääpuulajina sekametsissä on eteläosan mäellä ja Vaasantien rinteessä kuusi ja alavimmilla mailla koivu. Seassa on runsaasti myös mäntyä ja lehtipuustossa paikoin myös harmaaleppää ja haapaa.

Metsien lehtomaisuus on suurinta alueen koillisosissa (1), missä metsät ovat toisaalta tiheitä ja lehtokasvillisuus sen vuoksi vähäistä. Tiheimmällä notkelman viereisellä kuusivaltaisella kuviolla aluskasvillisuus on tiheyden vuoksi olematonta. Harvemmillä paikoilla lehtomaisuutta ilmentävät kuitenkin mm. valkovuokko, sudenmarja, kielo, nuokkuhelmikkä, mustaherukka, metsäkurjenpolvi, mansikka ja tuomi.

Lehtomaisuus vähenee länteen päin mentäessä ja metsä muuttuu tuoreeksi kankaaksi (2). Valtaapuuna on kuusi. Luonnontilaisin varttunut kuusikko kasvaa Vaasantien itärinteellä. Mustikan ohella lajistossa on vielä vähän lehtomaisen kankaan lajistoa kuten käenkaalta ja valkovuokkoa.

Noro- ja ojanotkelman ja asutuksen välinen metsä on pääosin hyvin harvaa ja koivuvaltaista (3). Välissä on kuusivaltaisia osia ja toisaalta nuoria harmaalepän valtaamia aukkoja. Lajisto vaihtelee mustikkatyypin tuoreen kankaan lajistosta lehtomaisen kankaan lajistoon.

Alavimmissa osissa virtaa noro sekä alueen lounaisnurkasta että luoteisnurkasta. Alavimpia osia on myös ojitettu, joten luonnontilaisuus puronotkelmassa on kärsinyt. Myös puustoa on harvennettu niin, että puro- ja noropainanteissa ei ole kuin paikoin oma pienilmastonsa. Siten uomat eivät ole metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, mutta ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita. Niitä on mahdollisuus kuitenkin kehittää luonnontilaiseen suuntaan jättämällä ne hoitotoimien ulkopuolelle.

Luonnontilaisin noropainanne (4) sijoittuu alueen länsiosiin, missä lajisto on monipuolista: puna-herukka, tuomi, lillukka, metsäkurjenpolvi, nuokkuhelmikkä, lehtovirmajuuri, hiirenporras, mesiangervo ja ojakellukka. Vaikka paikoin painanne on tiheän pajukon vallassa, löytyy painanteesta myös avoimempaa sanaisvaltaista noroa.

Norot yhtyvät alueen keskivaiheella noro- ja ojapainanteisiin (5), jotka ovat pääosin hyvin tiheitä ja vaikeakulkuisia pajukoita. Lajistokaan ei ole kovin edustava, mutta painanteista löytyy mm. hiirenporrasta, musta-herukkaa, mesiangervoa, tuomea, mesimarjaa, kurjenjalkaa, huopaohdaketta ja luhtamataraa. Luhtamaisuus jatkuu metsikössä lähes Parkanontiehen asti ja metsä on luhtapainanteiden ulkopuolella heinittynyt. Painanteissa viihtyvät mm. mesiangervo, järvikorte ja virmajuuri.

Kuvat: notkelman luonnon monimuotoisuutta lisäävä noropainanne ja heinittynyt pulkkamäki.

Kaavoitettavan alueen läpi kulkee pensoittunut linja, jonka vierellä luoteisosassa on myös pulkkamäkialue. Mäki on tuoretta niittyä (6) ja korkean heinäkavillisuuden peitossa. Niityn lajistossa on mm. vadelmaa, pietaryrttiä, nokkosta, pujoa, poimulehteä, siankärsämöä, särmäkuismaa, koiranputkea ja lupiinia. Kuivemmalla yläosalla on myös hieman kuivan niityn lajistoa kuten mansikkaa, päivänkakkaraa, orvontädykettä, hiirenvirnaa, kultapiiskua ja salokeltanaa.

Joutomaat pumppaamon ympäristössä (7) ja tienvarret ovat valtaosin rehevän heinäkavillisuuden ja vieraslaji lupiinin valtaamia.

Linnustoa ei ole erikseen inventoitu. Kasvillisuuskartoituksen aikana alueella tavattiin tavanomaisia lajeja kuten peippoa, uunilintua, tilitia, räkättirastasta, talitiaista, varista, punavarpusta ja uuttukyyhkystä.

Alueen luontoarvoista

Kaavoitettavan alueen lajistosta merkittävin on liito-orava, jota on tavattu alueella osayleiskaavan laatimisen yhteydessä v. 2011 sekä sen jälkeen ainakin vuosina 2012 ja 2013. Vanhat havainnot sijoittuvat eri puolille aluetta aivan alueen pohjoisnurkasta lähelle asutusta.

Kevään 2021 tarkastuksessa alueelta tavattiin kolme liito-oravan papanapuuta. Niistä kaksi oli kuusi-papanapuuta, joista toisen juurella oli vain muutama vanha papana ja toisen juurella pari tuoretta papanaa. Vain yhden haavan juurella oli pari sataa tuoretta papanaa, joten haapa oli reviiri-puu ja kertoi alueen olevan ainakin liito-oravan levähdysaluetta. Haavasta ei kuitenkaan maasta

katsottuna erottunut koloa, joten pesimispuuta ei voitu varmistaa. Pesäpuuta ei ole aiemminkaan varmistettu, mutta toistuvasti alueella on ollut lajin reviiripuita.

Liito-oravan lisääntymis- ja levähdysalueen (kartalla vihreä katkoviiva) säilymisen varmistamiseksi on tärkeää säilyttää länsiosan kuusikkoa ja noropainanteen lehtipuusto ennallaan, sillä nykyisellään alue on vähän harvako lajille. Tärkeää on niin ikään säilyttää latvus- ja viheryhteys pohjoisen metsäisille alueille sekä etelään keskustan Pappilankoelle ja itään Viininkanjoen varrelle ja edelleen Kairojärven alueelle, missä tiedetään olevan liito-oravan elinpiirejä. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdysalue sekä tarvittava latvusyhteys on rajattu karttaliitteeseen.

Kuvat: Länsiosan rinnekuusikkoa ja liito-oravan papanoita reviiripuun juurella.

Lisäksi kaavoitettavalla alueella on luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita noropainanteita, joista luonnontilaisin on länsiosassa. Noro- ja ojpainanteet jatkuvat alueen läpi ja laskevat lopulta Viinikanjokeen. Vaikka painanteet eivät ole luonnontilaisia eivätkä siten erityisen tärkeitä elinympäristöjä, lisäävät ne monimuotoisuutta tuoreen lehdon lajistolla.

Muuta huomioitavaa ja ajatuksia kaavoitukseen

Koillisosan puro-/ojapainanteen varrella on myös vanha vedenottoaika, jonka antoisuutta ja käyttökelpoisuutta vedenottoon selvitetään parhaillaan. Mahdollisen vedenoton suojaamiseksi on tärkeää, että ottamolle varataan riittävä suojavyöhyke.

Luoteisosan rinteessä on myös vanha yksityinen kaatopaikka, missä on nähtävillä monenlaista jätettä.

Monimuotoisuutta voitaisiin alueella edelleen kehittää monin tavoin. Esim. pulkkamäen niittyä niittämällä ja korjaamalla niittojäte pois, voitaisiin niittyä köyhdyttää ja ajan mittaan niitystä kehittyisi kuivan niityn ja ketolajien valtaama niitty kukkaloistoinen. Aluetta voitaisiin kehittää siten myös kesävirikistysalueena. Niiton ohella aluetta voidaan kehittää monimuotoisemmaksi hevos- tai lammaslaidunnuksella.

Koillisosan metsiä harventamalla pääsisi alueen lehtolajisto kehittymään ja monipuolistumaan. Metsien käsittelyssä tulee kuitenkin huomioida liito-oravalle tärkeän suojapuuston ja isojen kuusien säilyttäminen.

Yhteenveto

Suurin merkitys kaavoitettavalla alueella on mahdollisen talousveden oton turvaaminen. Suunnitella olevan vedenottamon pohjaveden muodostumisalueen säilyttäminen mahdollisimman luonnontilaisena turvaa parhaiten mahdollisen vedenoton.

Kaavoitettavalla alueella ei ole tiedossa uhanalaisia, rauhoitettuja eikä erityisesti suojeltavia lajeja liito-oravaa lukuun ottamatta. Alueella ei ole myöskään erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Merkittävin luontoarvo liittyy luontodirektiivin IV(a) lajeihin lukeutuvan liito-oravan elinympäristön säilyttämiseen ja vahvistamiseen sekä latvusyhteyksien säilyttämiseen itään ja pohjoiseen. Lajin lisääntymis- ja levähdysalueiden heikentäminen on kielletty.

Parkano 28.6.2021

Pentti Keskitalo

Ympäristötarkastaja

Liito-oravan elinympäiri

Liito-oravan laajuisyhteys

